

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ  
ННЦ «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ» НААНУ  
ННЦ «ІНСТИТУТ ОБЛІКУ І ФІНАНСІВ»  
СВРАЗІЙСЬКА РАДА СЕРТИФІКОВАНИХ БУХГАЛТЕРІВ І АУДИТОРІВ (ЄРСБА)  
ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ І ФІНАНСИСТІВ АПК УКРАЇНИ (ФАБФ АПКУ)  
ЖУРНАЛ «ОБЛІК І ФІНАНСИ АПК»

# **ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

*Тези доповідей*

**VI Міжнародної науково-практичної конференції  
ННЦ "ІАЕ" (14 травня 2010 року)**

**Посвідчення УкрІНТІ № 56 від 25 лютого 2010 року**

**Київ–2010**

УДК 657.37.6:658.14/17:631.11

ББК 65.052.253.2

Ш70

**Редакційна колегія**

Саблук П.Т., д.е.н., професор, академік НААНУ; Дем'яненко М.Я., д.е.н., професор, академік НААНУ; Жук В.М., к.е.н., с.н.с.; Гаврилюк В.М.

Рекомендовано до друку вченою радою ННЦ "Інститут обліку і фінансів" (протокол № 3 від 10.06. 2010 р.).

**Адреса редакційної колегії:**

**03680 м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10  
Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки"  
Національної академії аграрних наук України**

Ш70

Шляхи реалізації завдань Концепції розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки України. VI Міжнар. наук.-практ. конф. ННЦ "ІАЕ" 14 травня 2010 р., : зб. тез та виступів / відпов. за вип. В.М. Жук. – К. : ННЦ ІАЕ, 2010. – 346 с.

ISBN 978-966-669-297-2

Вміщені у збірнику тези присвячені розвитку системи регулювання бухгалтерського обліку в Україні, перспективам розробки і впровадження галузевих стандартів обліку і звітності, проблемам розвитку галузевого контролю і аудиту та професії бухгалтера-фінансиста, а також питанням фінансового забезпечення аграрних реформ в Україні.

Збірник розраховано для використання в науково-практичній діяльності спеціалістів з бухгалтерського обліку, керівників управлінь агропромислового розвитку держадміністрацій, молодих науковців, викладачів вузів, наукових співробітників.

УДК 657.37.6:658.14/17:631.11

ББК 65.052.253.2

ISBN 978-966-669-297-2

© ННЦ "ІАЕ", 2010

Із проведеного порівняння випливає, що П(С)БО 30 має найбільш вузький та неповністю сформований перелік альтернатив визначення справедливої вартості, а також не виділяє серед можливих варіантів найбільш доречний та достовірний. Так, ПБО .../06 головним джерелом інформації для встановлення справедливої вартості біологічного активу вважає ціни органів Федеральної служби державної статистики, а НСБО 6 "Особливості обліку на сільськогосподарських підприємствах" – фактичну собівартість.

Отже, вітчизняне П(С)БО 30 необхідно доопрацьовувати і у сфері альтернатив визначення справедливої вартості, зокрема у виокремленні головного джерела інформації за відсутності активного ринку на даний біологічний актив у певному регіоні.

Таким чином, проведене дослідження підтверджує той факт, що впровадження Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку необов'язково має означати руйнування усталеної системи обліку. Крім того, впровадження Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності має бути поетапним. При цьому головна увага має бути зосереджена на національних особливостях обліку та готовності до такого впровадження.

УДК 631.155:338.512

**Л.О. ХОДАКІВСЬКА**, асистент,  
Полтавська державна аграрна академія

## **НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ТЛУМАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ ВИТРАТ**

Значимість та вагомість в економічній науці та практиці такої потужної категорії як витрати є очевидною і не потребує аргументації. Тому цілком закономірною буде увага до неї з боку органів, покликаних визначати і регулювати змістовне наповнення та роль тих чи інших категорій в господарській практиці держави. В даному випадку мова йде про законодавче трактування категорії "витрати". Зрозуміло, що витрати, з огляду на їх нересічність не можуть бути не представлені в нормативно-

правовому полі, а тому проаналізуємо бачення цієї категорії з позицій держави.

Відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку № 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” та № 3 “Звіт про фінансові результати” витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов’язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками). Таке ж визначення можна знайти і в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку № 16 “Витрати”, яке відрізняється від попереднього лише тим, що замість слів “зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів” там міститься “зменшення активів”. Якщо, враховуючи галузевий аспект даної роботи, за визначенням витрат звернутися до Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, то можна знайти визначення ідентичне тому, що пропонує Положення (стандарт) № 16 “Витрати”.

Єдині підходи до визначення одних і тих же термінів в різних документах є нормальним і навіть бажаним явищем, що може свідчити про належну упорядкованість нормативно-правових актів в сфері їх змістовного наповнення. Тобто методично це правильно. Проте в даному випадку, на нашу думку, все ж є підстави говорити про певну нормативно-правову незавершеність щодо визначення поняття витрат.

Так, ми вважаємо, що наведені визначення, попри свою уніфікованість будуть не зовсім вірними. Зокрема, це стосується ототожнення витрат зі зменшенням чи вибуттям активів. Як з точки зору господарської практики, так і з позицій складання фінансової звітності активи підприємства не вибувають (якщо йдеться не про втрати), а лише переходять з одного виду в інший. Так, кошти, що пішли на придбання добрив, пального, засобів захисту тощо будуть переведені до розряду виробничих запасів. Спожиті виробничі запаси переходять до розряду готової продукції або ж незавершеного виробництва, щоб в наступному виробничому циклі перейти до готової продукції. Перелічені статті, а

також дебіторська заборгованість та розрахунковий рахунок в балансі підприємства відносяться до активу. Відповідно, вести мову про витрати з позицій вибуття активів або ж зменшення капіталу буде економічно неправомірно.

Варто відзначити, що цей висновок цілком узгоджується із визначенням терміну “активи”, яке пропонує Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”. Згідно нього активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому. Всі понесені підприємством витрати, як правило, контролюються підприємством і мають місце задля отримання економічних вигод у майбутньому. А тому з позиції визначення активів, незалежно від фази виробничого процесу, за нормального господарювання, витрати не призводитимуть до зменшення чи вибуття активів.

Причиною подібної неузгодженості економічного змісту витрат та їх законодавчого визначення може бути відсутність нормотворчих традицій щодо цього терміну у вітчизняній законодавчій діяльності. Так, до прийняття згаданих Положень (стандартів) бухгалтерського обліку 1 та 16, а також Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств в незалежній Україні неодноразово приймалися різноманітні нормативні акти, покликані регулювати витрати як в цілому по народному господарстві, так і в сільськогосподарських підприємствах. Це і Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Основних положень про склад витрат виробництва (обігу) на підприємствах і організаціях” та її більш рання редакція “Про затвердження Основних положень про склад витрат виробництва (обігу) і формування фінансових результатів на підприємствах і в організаціях України”, і Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств” та інші нормативні акти, що прямо чи опосередковано стосувалися категорії витрат. Жоден із названих документів, не дивлячись на їхню безпосередню прина-

лежність до регулювання витрат, не давав скільки-небудь конкретного їх визначення. Цей факт вказує на недостатню увагу до витрат на рівні методики та методології, що може означати неналежне розуміння відповідними державними органами значення та ролі витрат в економіці країни.

Подібний висновок підтверджується і ситуацією в інших галузях народного господарства. Зокрема, в промисловості, яка традиційно знаходилася в кращих умовах ніж сільське господарство, Типове положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості визначення витрат не містило.

Не передбачав визначення витрат навіть Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств”, в якому методика обчислення оподаткованого прибутку базується на трьох основних категоріях – балансовий прибуток, витрати та амортизація, і де роль витрат важко переоцінити. Разом з тим Закон містить чіткі визначення термінів “тудвіл”, “роялті”, “ф’ючерсна операція” та інших, що означають речі недостатньо поширені, а подекуди до останнього часу і зовсім відсутні в господарській практиці України.

Таким чином, визначення поняття витрат, що міститься в Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку та Методичних рекомендаціях з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств були включені в документи такого характеру вперше в законодавчій практиці незалежної України, що уже саме по собі є явищем позитивним. Також це частково пояснює, хоч і не виправдовує причину такого, на нашу думку, недосконалого законодавчого тлумачення такої значимої економічної категорії як витрати. Подібний стан речей, на нашу думку, не можна вважати нормальним, оскільки це створює загрозу еволюції економічної роботи на підприємствах лише до фіксатора отриманих результатів, що аж ніяк не сприятиме поліпшенню їх фінансово-економічного стану.

## ЗМІСТ

### Пленарне засідання

|                                                                                                                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <i>Саблук П.Т.</i> Місце бухгалтерського професійного об'єднання в реалізації завдань Концепції розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки..... | 3  |
| <i>Лузан Ю.Я.</i> Сучасні світові тенденції в розвитку бухгалтерського обліку та їх вплив на національну систему обліку в сільському господарстві.....             | 7  |
| <i>Дем'яненко М.Я.</i> Подолання наслідків фінансової кризи в аграрному секторі АПК України.....                                                                   | 11 |
| <i>Шевчук В.О.</i> Перспективи обліку, контролю та аналізу в умовах глобалізації з погляду достатності економіко-філософської культури.....                        | 15 |
| <i>Жук В.М.</i> Економічна ефективність запровадження Концепції розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки АПК України.....                     | 18 |
| <i>Гаврилюк В.М.</i> Прийняття та шляхи реалізації Концепції розвитку системи бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки України.....                    | 23 |
| <i>Шатковська Л.С.</i> Послідовність аудиторських процедур при перевірці балансу.....                                                                              | 32 |
| <i>Корінько М.Д., Титаренко Г.Б.</i> Методичні підходи для побудови обліково-аналітичної системи з використанням експертних оцінок.....                            | 35 |
| <i>Синчак В.П.</i> Удосконалення електронного контролю за відшкодуванням ПДВ.....                                                                                  | 38 |

### Секційні засідання

#### СЕКЦІЯ 1. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

|                                                                                                                             |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <i>Корінько М.Д., Предко І.Ю.</i> Управлінський облік при впровадженні проектів диверсифікації діяльності підприємства..... | 43 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

|                                                                                                                                                        |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Борковська В.В.</b> Облік витрат виробництва м'ясопереробних підприємств.....                                                                       | 204 |
| <b>Бурко К.В.</b> Формування облікової політики підприємства у процесі реалізації концепції розвитку обліку в аграрному секторі економіки України..... | 207 |
| <b>Власенко І.М.</b> Маркетингова стратегія розвитку експортного потенціалу молокопереробної галузі України.....                                       | 211 |
| <b>Горовий П.П.</b> Ідентифікація та класифікація знань в системі інтелектуальної власності: теоретичні підходи.....                                   | 213 |
| <b>Децюра С.О.</b> Вплив П(С)БО 30 «Біологічні активи» на методикку визначення фінансових результатів.....                                             | 217 |
| <b>Дудкевич О.В.</b> Використання зарубіжної практики при складанні звіту про рух грошових коштів.....                                                 | 220 |
| <b>Курліщук І.Б.</b> Внутрішні трансакційні витрати сільськогосподарських підприємств.....                                                             | 224 |
| <b>Кузьмович П.М.</b> Проблеми обліку витрат виробництва і визначення собівартості продукції в сільському господарстві.....                            | 226 |
| <b>Нагірська К.Є.</b> Управлінська звітність за сегментами сільськогосподарської діяльності.....                                                       | 229 |
| <b>Панько Є.Ю.</b> Співставлення нормативно-правового забезпечення обліку біологічних активів в Україні, Росії та Молдові.....                         | 231 |
| <b>Ходаківська Л.О.</b> Нормативно-правове тлумачення категорії витрат.....                                                                            | 234 |

### СЕКЦІЯ 3. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕВОГО КОНТРОЛЮ І АУДИТУ

|                                                                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Барышева С.К.</b> Процедуры аудита системы управления персонала и оплаты труда в организациях агропромышленного комплекса..... | 238 |
| <b>Дяченко Л.Е., Безнесюк Я.М.</b> Внутрішній аудит та його роль на підприємствах м'ясопереробної галузі.....                     | 244 |
| <b>Красота О.Г.</b> Суть та складові процедури Due Diligence.....                                                                 | 247 |
| <b>Майданевич П.Н.</b> Основы аудита достоверности финансовой отчетности предприятия.....                                         | 249 |

Науково-виробниче видання

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ  
ННЦ «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ» НААНУ  
ННЦ «ІНСТИТУТ ОБЛІКУ І ФІНАНСІВ»

ЄВРАЗІЙСЬКА РАДА СЕРТИФІКОВАНИХ БУХГАЛТЕРІВ І АУДИТОРІВ (ЄРСБА)  
ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ І ФІНАНСИСТІВ АПК УКРАЇНИ (ФАБФ АПКУ)  
ЖУРНАЛ «ОБЛІК І ФІНАНСИ АПК»

# **ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Тези доповідей

**VI Міжнародної науково-практичної конференції  
ННЦ “ІАЕ” (14 травня 2010 року)**

Відповідальний за випуск  
В.М. Жук

Видано в авторській редакції

Додрукарська підготовка СПД Трубак І.М.  
Свідоцтво про державну реєстрацію №22491 від 19.06.2003 р.

Підп. до друку 16.06.2010. Формат 60×84<sup>1</sup>/16. Папір офсетний.  
Ум. друк. арк. 21,6. Обл.- вид. арк. 19,2. Тираж 300 пр. Зам. 104

Видання та друк – Національний науковий центр “Інститут аграрної економіки”  
03680, м. Київ-680, вул. Героїв оборони, 10.

Свідоцтво суб’єкта видавничої справи ДК № 2065 від 18.01.2005 р.